

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено

Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

“ ” _____ 2015р.

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст”

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему: «Англомовні слова-реалії фахової мови з бізнесу й економіки та засоби їх відтворення у перекладі»

Виконав: студентка V курсу, групи ЛА-42с

Нетреба Анастасія Геннадіївна

(підпис)

Керівник ст. викл. Ковальська Н.В.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Консультант _____

(назва розділу)

(вчені ступінь та звання, прізвище, ініціали)

(підпис)

Рецензент доц. канд. пед. н. Бондар Л.В.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент _____

(підпис)

Київ - 2015 року

ВСТУП

Мова під час свого розвитку акумулює в собі історію народу, його культуру, звичаї, традиції. Мова відображає в собі ту реальність, в якій живе народ, є виразником соціальної дійсності.

В контексті загальної проблематики національно-культурної специфіки мови і мовленнєвої діяльності загалом особливого теоретичного і практичного інтересу в лінгвістиці набуває аспект мовних реалій.

В реаліях найбільш яскраво виявляють зв'язок між мовою і культурою: поява нових реалій в матеріальному і духовному житті суспільства спричиняє виникнення реалій у мові.

Сьогодні, характеризується активністю міжнародних стосунків у сферах бізнесу та економіки людського спілкування, особливо актуальним є дослідження реалій як мовних одиниць, у яких на лексичному рівні представлена соціокультурна інформація. Повноцінне міжнародне спілкування, є неможливим без розуміння реалій різних народів.

Над дослідженням реалій вчені-лінгвісти почали працювати порівняно недавно, для позначення матеріальних предметів і характерних національних звичаїв. Дослідженням реалій займалися: С.І. Влахов, Р.П. Зорівчак, А.А. Мороз, Н.С. Новікова, А.В. Суперанська, С.С. Толстой, Г.Д. Томахін А.В. Федоров, С.П. Флорін, Г.В. Шатков. Усі дослідники зробили чимало для вивчення реалій, для обґрунтування їхньої класифікації та способів відтворення їх в мові.

Актуальність і доцільність обраної для дослідження теми полягає у тому, що реалії - окремі слова та словосполучення - невід'ємно пов'язані з соціальними явищами. Тож можна прослідкувати тісну взаємодію мови із сферою економіки та бізнесу та їх взаємний вплив.

Об'єктом дослідження є мовні реалії, особливості їх семантичного та структурного аспекту.

Предметом дослідження є засоби відтворення мовних реалій фахової мови з бізнесу й економіки в перекладі.

Мета роботи полягає в дослідженні реалій сучасної англійської мови економіки та бізнесу в структурному й семантичному аспектах та способи їх перекладу.

Мета дослідження передбачає розв'язання таких конкретних **завдань**:

- з'ясувати вплив економіки та бізнесу на створення мовних реалій;
- розглянути “реалію” в лінгвістиці та лінгвокраїнознавстві;
- дослідити структурний та семантичний аспект мовних реалій;
- з'ясувати питання, щодо класифікації мовних реалій;
- розглянути способи перекладу мовних реалій.

Під час вирішення визначених завдань використовувались наступні **методи дослідження**:

Теоретичний метод вживався для синтезу, аналізу та узагальнення наукової літератури для теоретичного підґрунтя дослідження, тобто подання визначень і класифікацій за різними авторами.

Метод порівняльного аналізу використовувався для порівняння досліджень різних мовознавців, що досліджували поняття «мовна реалія».

Семантичний та синтаксичний аналіз дозволи виявити особливості економічних та бізнес текстів, особливості семантичного та структурного аспекту.

Метод лінгвістичного спостереження надав змогу окреслити аспект мовної реалії, з погляду загального мовознавства. За допомогою лінгвістичного спостереження виділяється сукупність мовних реалій в межах субкласу мови економіки та бізнесу.

Матеріалом дослідження слугували 700 одиниць мовних реалій бізнесу й економіки, серед яких 500 одиниць було проаналізовано з лексикографічних джерел та 200 одиниць з текстів та договорів зі сфери бізнесу й економіки.

Апробацію основних теоретичних положень дослідження здійснено на 2 конференціях: на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика» (Київ-Буча, 2015) та на VIII міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як

суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (Київ, 2015).

Основні положення й результати опубліковано в 2 тезах, які були виконані одноосібно під керівництвом наукового керівника.

Теоретичне значення роботи полягає в систематизації та поглибленні наукових знань про мовну реалію, засоби її відтворення у перекладі.

Практична значення дослідження виявляється в тому, що його результати можуть бути використані для розробки курсу лекцій з «Мозовнавства», для майбутніх досліджень таких загальних питань, як поняття «реалії», класифікація реалій та шляхи передачі іншомовних реалій. Також результати дослідження можуть бути використані при написанні студентами курсових та дипломних робіт лінгвокраїнознавства, перекладознавства.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаної літератури.

У вступі дається визначення теми, розкриваються актуальність, об'єкт, ставляться мета та завдання роботи.

У першому розділі розглядається загальна характеристика текстів бізнесу та економіки, вплив бізнесу та економіки на творення мовних реалій, характеристика мовної реалії та її місце в системі безеквівалентної лексики.

У другому розділі досліджується структурний та семантичний аспект мовних реалій аспект, а також різні варіанти класифікації на основі підходів різних вчених.

У третьому розділі розглядаються основні способи передачі реалії у процесі перекладу.

У додатках було досліджено 700 одиниць мовних реалій, серед яких 500 одиниць було взято з лексикографічних джерел, 200 одиниць було виявлено серед 10 текстів бізнесу та економіки.

SUMMARY

The thesis work deals with linguistic realias of business and economy, its structural and semantical aspect and their representation means in translation. This issue is of great importance in linguistics nowadays. The purpose of this work is to examine, analyse and determine linguistic realias and retrace how new innovations in bussines and economy could have effect on ways of translation linguistic realias of bussines and economy.

The paper presents the notion of linguistic realia, its specific features, different ways of its classification, and peculiarities of its usage and ways how to translate them.

The material of this study includes different selections from texts (economic texts and business texts) and works of the well-known linguists.

The results of the contemplation introduce such conclusions:

- linguistic realia is a culture-specific concept with no direct equivalentents in other languages;
- linguistic realia is a part of viod;
- there is no one whole classification of linguistic realia, as different scientists have different approach to this issue, that is why there is a necessity of unify classification;
- fast developing sphere of economy and business has influenced on the language and on linguistic realia as well.

As to translation, it is distinguished from substitution and transcription. A more detailed classification of the methods of translation was offered by S. Vlakhov and S. Florin:

- I. Transcription.
- II. Translation (sustitution):
 - A) neologism:
 - B) calque
 - C) semi-calque;
 - D) semantic neologism.

III. Approximate translation:

- A) genus-species line;
- B) functional equivalent;
- C) description, explanation or interpretation.

IV. Contextual interpretation

In conclusion, it is essential to emphasize that the issue connected with the translation of business and economical realias into Ukrainian is considered to be a topical one, since there is a great number of these realias in a language and the aspect is poorly studied. Moreover, in order to feel free in a foreign culture a person should constantly refresh his/her knowledge as the society development influences the language enrichment. New realias appear and old may become just ordinary words; therefore, the aspect will be topical at all times.

ЗМІСТ

ВСТУП 5

РОЗДІЛ I. ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВНИХ РЕАЛІЙ В ТЕКСТАХ БІЗНЕСУ ТА ЕКОНОМІКИ 8

- 1.1. Особливості економічних текстів 10
- 1.2. Особливості текстів бізнесу 12
- 1.3. Вплив бізнесу та економіки на творення мовних реалій 14
- 1.4. Передумови дослідження мовних реалій 17
- 1.5. Реалії як предмет лінгвістичних досліджень 19
- 1.6. Реалія в системі безеквівалентної лексики 23

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ 26

РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ МОВНИХ РЕАЛІЙ В СТРУКТУРНОМУ ТА СЕМАНТИЧНОМУ АСПЕКТІ 28

- 2.1. Структурний аспект мовних реалій 29
 - 2.1.1. Структурний аспект мовної реалії за Р.П. Зорівчак за Р. П. Зорівчак 30
- 2.2. Семантичний аспект мовних реалій 31
- 2.3. Особливості класифікації мовної реалії 32
 - 2.3.1. Класифікація мовних реалій за С.І. Влаховим та С.П. Флориним 33
 - 2.3.2. Класифікація мовних реалій за Г.Д. Томахіним 38

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ 41

РОЗДІЛ III. ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ РЕАЛІЙ У ПЕРЕКЛАДІ 42

- 3.1. Транскрипція (транслітерація) 45
- 3.2. Переклад (заміни) 47
 - 3.2.1. Запровадження неологізму 48
 - 3.2.2. Приблизний переклад 49
 - 3.2.3. Контекстуальний переклад 50
 - 3.2.4. Заміна реалій 50

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III 51

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ 53

SUMMARY	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	57
ДОДАТОК 1. ПРИБЛИЗНИЙ ПЕРЕКЛАД	61
ДОДАТОК 2. КОНТЕКСТУАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД	79
ДОДАТОК 3. ЗАПРОВАДЖЕННЯ НЕОЛОГІЗМУ	84
ДОДАТОК 4. ТРАНСКРИПЦІЯ	93
ДОДАТОК 5. ЗАМІНА РЕАЛІЇ	96
ДОДАТОК 6. ТЕКСИ БІЗНЕСУ Й ЕКОНОМІКИ	101
ДОДАТОК 7. ГРАФІЧНІ ДАНІ	132